



Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

JUDr. Karel Pešta, duben 2005

Václav Hodonický, 2014

ÚVOD.....	2
Fundraising	2
Sponzorování	2
Nový občanský zákoník	2
ZÁKONNÁ ÚPRAVA DAROVÁNÍ.....	3
Příklad darovací smlouvy s komentářem	7
POSKYTNUTÍ GRANTU	11
Příklad grantové smlouvy s komentářem.....	11
SPONZORING	14
Příklad smlouvy o propagaci	14
VÝPROSA, VÝPŮJČKA, NÁJEM, PACHT, LICENCE, ZÁPŮJČKA, ÚVĚR	16
Příklad smlouvy o výpůjčce s komentářem	18
DĚDĚNÍ	20
Obecná ustanovení o dědickém právu	20
Pořízení pro případ smrti	20
Zákonná posloupnost	23
Povinný díl a vydědění.....	23
Výhrada soupisu.....	24
Příklad závěti nepořízené vlastní rukou zůstavitele s odkazem, podmínkami a náhradním dědicem	24
ZŮSTAVITELZÁKLADNÍ INFORMACE O DANÍCH	26
ZÁKLADNÍ INFORMACE O PRÁVNÍCH FORMÁCH.....	28
Spolek	28
Fundace	29
Ústav	29
Svěřenský fond.....	29

Úvod

Fundraising

Současně s rozvojem tzv. třetího sektoru, tedy neziskových právnických osob, se čeština obohatila o název činnosti zvané fundraising . Termín je těžko přeložitelný. Jde o soubor nejrůznějších činností, směřujících k zajišťování zdrojů, k získávání darů nebo jiných výhod. Při zdokonalování fundraisingových dovedností se akcentují rétorické, psychologické a další odborné disciplíny a dovednosti. Někdy se však podceňuje právní stránka přes to, že vlastně jde o jednání, jehož cílem je uzavření smlouvy. Nejčastěji jde o uzavření smluv darovacích, grantových, sponzorských nebo o výpůjčce. Následující kapitoly se proto budou těmito smlouvami v přiměřené míře zabývat.

Sponzorování

Dalším novým výrazem v této oblasti je sponzor - sponzorování - sponzoring. V obecném povědomí se výraz sponzor často ztotožňuje s pojmem dárcce, podporovatel, mecenáš apod. Forma podpory bývá různá, může například jít o dar nebo o výpůjčku, bezplatné poskytování různých služeb apod. Po právní stránce jde o různé varianty daru, pokud ovšem je dodržena podmínka, že se tak děje bezplatně nebo bez požadování protislužeb nebo jiných výhod.

Kdybychom měli být terminologicky důslední, nazývaly by se sponzorováním jen činnosti, jejichž předmětem není dar, ale které spočívají ve vzájemné spolupráci při reklamě, marketingu nebo jiných komerčně zaměřených aktivitách. Právní stránka takových smluvních vztahů v tomto materiálu řešena nebude, protože daňové předpisy umožňují zvýhodnění pouze dárcům za poskytnutí darů bez ohledu na to, jaký název smluvní strany pro svoji spolupráci zvolí.

Nový občanský zákoník

Dne 1. ledna 2014 vstoupil v platnost nový civilní kodex, zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále rovněž „NOZ“). S jeho platností skončila platnost mnoha desítek zákonů, předně však: občanského zákoníku, obchodního zákoníku, zákona o rodině, zákona o sdružování občanů a dlouhá řada zákonů doznala změn. Z tohoto důvodu se do českého právního řádu vrátily některé instituty a principy starého římského práva nebo byly zavedeny instituty zcela nové. Proto je potřeba si v každodenní praxi počínat velice obezřetně, jelikož změny se dotkly nejen čísel paragrafů, ale hlavně stojí celá úprava na zcela jiných zásadách, než původní zákoník, který byl vystavěn v duchu socialistické doktríny.

Zákonná úprava darování

§2055 - 2078

Nový občanský zákoník (dále rovněž také „NOZ“) upravuje darovací smlouvu takto:

§ 2055

(1) Darovací smlouvou dárce bezplatně převádí vlastnické právo k věci nebo se zavazuje obdarovanému věc bezplatně převést do vlastnictví a obdarovaný dar nebo nabídku přijímá.

(2) Plnění z pouhé společenské služby není darováním, je-li z chování stran zřejmé, že se nechtějí smluvně vázat.

Pro dar je charakteristická bezplatnost. Za darování se nepovažují tzv. společenské služby, např. nabídnutí čaje při setkání atp. Podstatou darování je tedy to, že obdarovaný není vůbec k ničemu zavázán (kromě povinnosti dar převzít a napříště se k dárci chovat „slušně“, viz dále) Není proto správné, jak se někdy v tomto typu smluv stává, vázat dar na různé protislužby prováděné obdarovaným, například na provádění reklamy apod. V takovém případě takový právní vztah nelze považovat za darování, ale spíše za smlouvu o propagaci, viz dále.

§ 2057

(1) Při darování věci zapsané do veřejného seznamu vyžaduje smlouva písemnou formu.

Věci zapsanou do veřejného seznamu se rozumí nemovitosti zapsané do katastru nemovitostí, zaknihované cenné papíry atp. Jde o kogentní ustanovení zákona a jeho nedodržení by mělo za následek neplatnost smlouvy, protože nedodržení tohoto ustanovení je v rozporu se zákonem. V případě daru nemovitosti nastává její účinnost teprve dnem vkladu do katastru nemovitostí.

§ 2056

Kdo druhému dar jen slíbí, není zavázán darovat, ale ten, kdo slib obdržel, má právo, aby mu slibující nahradil náklady účelně vynaložené v očekávání daru.

§ 2057

(2) Písemnou formu vyžaduje smlouva také tehdy, nedojde-li k odevzdání věci zároveň s projevem vůle darovat a přijmout dar. Dárce je zavázán k odevzdání daru, není však povinen platit úrok z prodlení.

Nedojde-li k předání daru okamžikem závazného prohlášení o něm, je potřeba uzavřít smlouvu písemně. Pokud dárce pouze nezávazně dar slíbí, není k němu zavázán. Nicméně ten, komu byl tento dar slíben, má právo na úhradu nákladů, které „v rámci těšení se“ účelně vynaložil.

§ 2065

Daruje-li někdo vědomě cizí věc a zatají-li to obdarovanému, nahradí škodu, která z toho vznikne. Dárce škodu obdarovanému nahradí i v případě, že škoda vznikla z vady darované věci, pokud dárce o vadě věděl a obdarovaného na ni neupozornil. V těchto případech může obdarovaný také od smlouvy odstoupit a dar vrátit.

Toto ustanovení upravuje případy darování věci, která trpí vadami, o kterých dárce předem věděl a obdarovaného neupozornil. Jmenovitě toto ustanovení zmiňuje darování cizí věci a věci vadné. V takovém případě má „obdarovaný“ právo na náhradu vzniklé škody a právo od smlouvy odstoupit.

Zvláštní druhy darování

§ 2062 Darování podpory

Zaváže-li se dárce obdarovaného pravidelně podporovat, přechází právo na podporu i povinnost k podpoře na dědice dárce a obdarovaného, jen pokud to bylo výslovně ujednáno.

NOZ zmiňuje zvláštní druh darování, a to darování podpory, které se bude pravidelně opakovat v předem určené periodě. Dojde-li k úmrtí jedné (popřípadě obou) stran, tato podpora potrvá pouze v případě, že to bylo předem dohodnuto.

§ 2063 Darování pro případ smrti

Darování závislé na podmínce, že obdarovaný dárce přežije, se posuzuje zpravidla jako odkaz. Podle ustanovení o darování se řídí, přijme-li obdarovaný dar a vzdá-li se dárce výslovně práva dar odvolat a vydá o tom obdarovanému listinu. Tím není dotčen § 2057.

Oproti ustanovením § 628 odstavce 3. Předcházejícího občanského zákoníku zavádí NOZ možnost darování pro případ smrti, tedy darování s podmínkou, že obdarovaný musí přežít dárce. Takové prohlášení musí být učiněno písemně a bez možnosti odvolání. Při splnění těchto podmínek se bude jednat o odkaz podle § 1594 a následující NOZ.

Omezení a rozsah

§ 2058

(1) Dárce může darovat třeba i všechn svůj současný majetek. Smlouva, kterou někdo daruje svůj budoucí majetek, platí jen potud, pokud nepřesahuje polovinu tohoto majetku.

(2) Darování věci, kterou dárce nemá, je platné, jen zaváže-li se dárce ve smlouvě věc nabýt.

Dárce může darovat všechno co má. Pokud si usmyslí darovat něco, co teprve v budoucnu získá, může z toho platně darovat jen polovinu. Pokud slíbí něco, co nemá, je povinen to pořídit.

§ 2067

(1) Darování osobě, která provozuje zařízení, kde se poskytují zdravotnické nebo sociální služby, anebo osobě, která takové zařízení spravuje nebo je v něm zaměstnána, je neplatné, stalo-li se v době, kdy dárce byl v péči takového zařízení nebo jinak přijímal jeho služby.

Novinkou je zákonný zákaz darování ve prospěch osoby, která o dárce pečovala nebo mu poskytovala služby. Příkladem budiž darování ve prospěch sociálních zařízení typu pečovatelských domů nebo hospiců, kde hrozí nebezpečí, že dárce byl vystaven nátlaku ze strany (budoucího) obdarovaného.

Odvolání daru

§ 2068 Odvolání daru pro nouzi

(1) Upadne-li dárce po darování do takové nouze, že nemá ani na nutnou výživu vlastní nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je podle zákona povinen, může dar odvolat a požadovat po obdarovaném, aby mu dar vydal zpět nebo zaplatil jeho obvyklou cenu, nanejvýš však v tom rozsahu, v jakém se dárce nedostává prostředků k uvedené výživě. Obdarovaný se může této povinnosti zprostit poskytováním toho, co je k této výživě potřeba

(2) Obdarovaný nemá povinnost podle odstavce 1, je-li sám v obdobné nouzi jako dárce.

§ 2071

Právo odvolat dar nemá dárce, který si stav nouze přivodil úmyslně nebo z hrubé nedbalosti.

NOZ zavádí nový důvod odvolání daru pro nouzi tak závažnou, že dárce nemá na nutnou výživu svou, nebo osob(-y), kterou je povinen ze zákona živit (tzn. vyživovací povinnost mezi manželi, rozvedenými manželi, mezi rodiči a dětmi, mezi dalšími potomky a předky, výživné neprovdané matce pravděpodobným otcem dítěte). Tato povinnost neplatí, jsou-li na tom obě strany stejně, nebo je-li příčinnou takové tíživé životní situace nezodpovědné chování dárce. Tohoto práva se dárce nesmí předem vzdát.

§ 2072 Odvolání daru pro nevděk

(1) Ublížil-li obdarovaný dárce úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušil dobré mravy, může dárce, neprominul-li to obdarovanému, od darovací smlouvy pro jeho nevděk odstoupit. Byl-li dar již odevzdán, má dárce právo požadovat vydání celého daru, a není-li to možné, zaplacení jeho obvyklé ceny.

(2) Odůvodňují-li to okolnosti, považuje se za nevděk vůči dárce také zjevné porušení dobrých mravů vůči osobě obdarovanému blízké.

§ 2076

Vzdá-li se dárce při darování mezi živými předem práva odvolat dar pro nouzi nebo nevděk, nepřihlíží se k tomu.

§ 2075

(1) Dárce může dar pro nevděk odvolat do jednoho roku ode dne, co obdarovaný dárci ublížil, ale dozví-li se o tom dárce později, do jednoho roku ode dne, kdy získal vědomost o důvodu pro odvolání daru. Dědic dárce může dar odvolat nejpozději do jednoho roku od smrti dárce.

(2) Je-li dar odvolán později a namítne-li obdarovaný opožděné odvolání daru, soud k odvolání nepřihlédne.

Dalším důvodem pro odstoupení od smlouvy je odstoupení pro nevděk, za které se považuje porušení dobrých mravů (musí se jednat o porušení zjevné a úmyslné nebo hrubě nedbalé, termín dobré mravy bude podle konkrétních i obecných okolností posuzovat soud) ze strany obdarovaného vůči osobě dárce nebo osobě blízké. Dárce může takové chování obdarovanému odpustit, ale nelze se tohoto práva předem vzdát. Pro takovéto odvolání platí lhůta jeden rok. Pokud obdarovaný namítne opožděnost odvolání daru, soud se takovým odvoláním vůbec nebude zabývat.

§ 2078 Společná ustanovení

Nemá-li již obdarovaný dar ani jeho plnou hodnotu, zavazuje ho odvolání daru k vydání toho, co mu z obohacení ještě zbývá. To neplatí, zbavil-li se daru, aby vydání zmařil, anebo odvolal-li dar pro nevděk samotný dárce.

Obecně je povinen obdarovaný vrátit pouze to, co mu z daru ještě zbývá v okamžiku odvolání. Je-li dar odvolán pro nevděk, má dárce právo na vrácení celého daru a případně i uhrazení rozdílu v penězích oproti jeho původní ceně. Stejně je tomu v případě, že obdarovaný se daru úmyslně zbavil, aby vrácení znemožnil.

Tato zákonná ustanovení jsou nezvyklá v případě darovacích smluv uzavřených ve prospěch neziskových právnických osob nebo neziskovými právnickými osobami ve prospěch jiných osob. V praxi je lépe přímo do smlouvy vložit a upřesnit rozvazovací podmínky pro případ, že by obdarovaná osoba porušovala dobré mravy nebo ve smlouvě uvést jinou podmínku, jejíž nedodržení nebo porušení by odůvodnilo vrácení daru. Oprávnění dárce se promlčuje po třech letech ode dne, kdy došlo k závadnému jednání, popřípadě k jeho dokončení se strany obdarovaného.

Příklad darovací smlouvy s komentářem

DAROVACÍ SMLOUVA

(případně **SPONZORSKÁ SMLOUVA**)

(uzavřená podle § 2055 a násl. občanského zákoníku)

Smluvní strany si někdy z nejrůznějších důvodů přejí užít výraz „sponzorská smlouva“. Požadavku lze vyhovět. V každém případě by měl být patrný právní režim smlouvy z citace příslušných zákonných ustanovení (tzn. „uzavřená podle § 2055 a násl. občanského zákoníku“) a předmětem smlouvy musí být vždy „dar“ a nikoliv „sponzorování“ jinou formou, tedy bez jakéhokoli protiplnění.

Čl. I.

Smluvní strany

název (jméno)
sídlo (bydliště)
IČO
bankovní spojení
číslo účtu
zastoupený
dále jen „**Dárce**“ / „**Sponzor**“ / firemní zkratka apod. /

a

název (jméno)
sídlo (bydliště)
IČO
bankovní spojení
číslo účtu
zastoupený
dále jen „**Obdarovaný**“ / firemní zkratka apod. /

Jedním z předpokladů platnosti smlouvy je uvedení přesného názvu, sídla a dalších identifikačních údajů smluvních partnerů. Tyto údaje musí doslovně korespondovat s názvem uvedeným v příslušném veřejném rejstříku, ve kterém jsou nově vedeny nejen obchodní společnosti, ale i neziskovky. (tzv. obchodní rejstřík a rejstřík spolků, nadační rejstřík atd.)

Důležité je také přesné určení zástupce a jeho oprávnění k zastupování. V podstatě jsou dvě možnosti. Především může zástupcem být statutární orgán („statutár“), tedy osoba, jejíž právo vyplývá přímo ze skutečností uvedených ve veřejném rejstříku. Dále může zastoupení vzniknout na základě dohody o plné moci. V této dohodě musí být, kromě identifikačních údajů, uvedeno i v jakém rozsahu a k jakým úkonům byla plná moc udělena. Pokud smluvní stranu zastupuje zmocněnec, lze doporučit, aby jeho plná moc byla přiložena ke smlouvě. Plnohodnotným zástupcem obchodních společností může být v případě obchodních společností ze zákona i prokurista.

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

© JUDr. Karel Pešta, Václav Hodonický
© České centrum fundraisingu, Praha, 2014



Čl. II

Předmět smlouvy

Předmětem smlouvy je: *(nejčastější varianty)*

- Poskytnutí finanční částky ve výši Kč, která bude převedena na účet obdarovaného do dnů od podpisu smlouvy.
- Slib poskytnutí finanční částky ve výši Kč. Částka bude převedena na účet obdarovaného dne
- Poskytnutí finanční částky ve výši Kč, která bude předána dne
- Poskytnutí těchto věcí:
 - a., v hodnotě Kč
 - b., v hodnotě Kčhodnota celkem Kč.
- Dar nemovitosti, již je dárce výlučným vlastníkem, zapsané na listu vlastnictví č. pro katastrální území u katastrálního úřadu v dne Bližší popis nemovitosti je uveden ve znaleckém posudku ze dne, který je přiložen ke smlouvě jako příloha č. Nemovitost má hodnotu Kč a je darována se všemi součástmi a příslušenstvím uvedenými v příloze č.
- Poskytnutí daru ve formě bezplatného zpracování účetní závěrky, při čemž cena služby činí podle platných předpisů Kč.
- Úhrada nájemného, které je obdarovaný povinen platit na základě nájemní smlouvy o pronájmu nebytových prostor ze dne

Pokud je předmětem daru finanční částka, měl by ve smlouvě být uveden vždy způsob a datum převodu.

V případě, že předmětem daru jsou movité věci, měl by ve smlouvě být vyřešen i způsob předání a převzetí. Tato otázka může být důležitá například při poškození nebo ztrátě věcí při přepravě a při následném řešení takové situace, kdy přešlo právo vlastnické na obdarovaného.

Jestliže se jedná o darování nemovitosti zapsané v katastru nemovitostí, je darování účinné (obdarovaný se stal vlastníkem věci) až okamžikem zápisu na příslušném listu vlastnictví. Je tedy nutno podat na katastrální úřad vyplněnou žádost o vklad do KN, jejíž součástí je návrh na zahájení řízení s ověřenými podpisy, opatřený kolkem v hodnotě 1 000 Kč a právní titul, v našem případě darovací smlouvou.

V případě jiného majetkového prospěchu (např. odborné služby) může jít o jakýkoliv majetkový prospěch, který však musí být ocenitelný v penězích. V případě odborných služeb (např. daňového poradenství), pokud na jejich poskytnutí neexistuje speciální smlouva, by v darovací smlouvě měla být vyřešena odpovědnost dárce za kvalitu poskytnutých služeb.

Čl. III

Účel smlouvy

Dar podle Čl. II. této smlouvy je určen: *(příkladné varianty)*

- K zajištění cílů obdarovaného, vyplývajících z čl. jeho zakládací listiny.
- K financování rehabilitačního pobytu tělesně postižených dětí v
- K výrobě loutek a jiných hraček dětmi v mateřské školce v
- Pro nákup sportovních potřeb sloužících k provozování zimních sportů.

Občanský zákoník nepožaduje, aby u darovací smlouvy byl uveden účel smlouvy. Uvedení účelu zcela záleží na vůli stran. Přesto lze z řady důvodů doporučit, aby účel daru byl specifikován přímo v darovací smlouvě.

Z hlediska dárce jde o záruku, že jím poskytnutý dar bude skutečně využit za účelem, za kterým ho poskytl, umožňuje dárci řádnou kontrolu a případné porušení sjednaného účelu jde vázat na sankce, třeba i pro odstoupení od smlouvy. Upřesnění účelu je užitečné i s ohledem na daňové předpisy. Navíc se tím výrazně zvyšuje důvěryhodnost obdarovaného v očích dárce.

Specifikace účelu může být důležitá i při darech movitých věcí v souvislosti s povinností dárce upozornit na vady. Málem před soudem skončil případ, kdy výrobce textilií daroval několika mateřským školkám své výrobky. Děti z látek šily loutky a jiné hračky. Po delším styku s textiliemi onemocněly kožní chorobou. Hygienik a lékaři zjistili, že textilie byly zdravotně závadné při styku s citlivější pokožkou a upozornili, že dárce měl mateřské školky na to upozornit. Dárce se hájil, nutno podotknout, že účinně, tím, že měl za to, že textilie budou užity k dekoracím účelům, a že by je nikdy nedaroval, kdyby věděl, k jakému účelu má být dar použit.

Čl. IV.

Ostatní ujednání

V této smluvní kapitole by měly být upřesněny nebo uvedeny další okolnosti, na nichž stranám záleží. Zejména se může jednat například o následující:

- Prohlášení dárce, že si není vědom vad darovaných věcí a, v případě existence vad, jejich popis.
- Prohlášení obdarovaného, že byl seznámen se stavem daru.
- Prohlášení obdarovaného, že mu spolu s darem byly předány příslušné doklady nebo uživatelské návody.
- Způsob a doba předání daru, zejména je-li předmětem smlouvy slib daru, nebo je-li dar předáván postupně, anebo je-li předání daru vázáno na nějakou, v době uzavření smlouvy časově nejistou, událost.
- Zákaz zcizení daru nebo možnost jeho zcizení s uvedením podmínek takového postupu. Například, že předmět daru může dárce zcizit jen po předchozím souhlasu dárce.
- Právo dárce kontrolovat způsob užití daru, zejména to, zda odpovídá sjednanému účelu.

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

© JUDr. Karel Pešta, Václav Hodonický

© České centrum fundraisingu, Praha, 2014



- Povinnost obdarovaného umožnit dárci kontrolu a zapůjčit mu příslušné účetní a jiné doklady.
- Možnost odstoupení dárce od smlouvy v případě, že by obdarovaný užil dar v rozporu s účelem smlouvy nebo odmítal dárci možnost kontroly.
- Prohlášení obdarovaného zda a jakým způsobem zveřejní projev vděčnosti. Může jít jen o projev vděčnosti, nikoliv o protislужbu, např. v podobě reklamy. Za reklamu se již považuje, když vedle názvu firmy dárce se uvede i předmět jeho podnikatelské činnosti. Dále může být dohodnut i způsob, jakým dárce zveřejní to, že sponzoruje obdarovaného.
- Prohlášení dárce zda a jakým způsobem bude publikovat své sponzorování obdarovaného.
- Počet vyhotovení smlouvy, prohlášení stran o tom, že si smlouvu přečetly a porozuměly jí.
- Seznam příloh smlouvy.
- atp.

V dne

.....

Dárce

.....

Obdarovaný

Poskytnutí grantu

Výraz grant české zákony neznají. V praxi jde o ustálený název pro častý a vhodný způsob, jak podporovat obecně prospěšné záměry a projekty. Řada neziskových právnických osob právě prostřednictvím grantů poskytovaných státními i nestátními institucemi a organizacemi získává finanční prostředky na projekty, které uskutečňuje. Stejně tak řada neziskových organizací naopak granty poskytuje při uskutečňování svých programů.

Podstatou smlouvy o poskytnutí grantu je sice darovací smlouva podle § 2055 – 2078 NOZ, ale z toho důvodu, že se většinou jedná o podporu z veřejných peněžních prostředků, jsou zde striktně dány kontrolní mechanismy, je pevně vymezen účel a doba, dokdy mají být peněžní prostředky „spotřebovány“. Z toho vyplývá mimo jiné i to, že taková grantová smlouva má často podobu tzv. adhezní smlouvy, tedy že se jedná formulářové znění, vyhlášené jednostranně jednou ze stran a druhá strana má pouze možnost smlouvu uzavřít či nikoli.

Z těchto důvodů je vhodnější na grantovou smlouvu pohlížet jako na nepojmenovanou, *inominátní* smlouvu, kterou lze uzavřít na základě ustanovení § 1746 odst. 2 NOZ. Toto ustanovení zákona umožňuje uzavírat i smlouvy, jejichž typy nejsou v zákonu obsaženy, tzv. smlouvy nepojmenované.

Příklad grantové smlouvy s komentářem

GRANTOVÁ SMLOUVA

uzavřená podle § 1746 odst. 2 občanského zákoníku

Čl. I

Smluvní strany

Obdobně jako je uvedeno u smlouvy darovací.

Strany se označují jako poskytovatel a příjemce, strany se zjednodušeně označují jako „Poskytovatel“ a „Příjemce“

Čl. II

Předmět a účel smlouvy

Předmětem smlouvy je poskytnutí Kč poskytovatelem k uskutečnění programu, který je uskutečňován příjemcem. Program je přiložen ke smlouvě jako příloha č.

Účelem smlouvy je úhrada nákladů (např. personálních nebo materiálních) při uskutečňování tohoto programu. Specifikace nákladů co do druhu, výše, termínů a způsobů úhrady je obsažena v příloze č.

Čl. III

Finanční vztahy

V tomto článku by měly být dohodnuty způsoby předání finančních prostředků. Zejména se může jednat o tyto možnosti:

- Převedení na účet příjemce a povinnost příjemce evidovat finanční prostředky pod samostatným variabilním symbolem.
- Finanční prostředky, poskytovat formou úhrady faktur předložených příjemcem.
- Finanční prostředky poskytovat po jejich vyúčtování příjemcem.
- Dále lze dohodnout:
- Způsob, jak bude nakládáno s nevyčerpanými prostředky.
- Termín a obsah závěrečného vyúčtování.
- Sankce při nedodržení jednotlivých ustanovení smlouvy a stanovení úroků z prodlení.

Čl. IV

Odstoupení od smlouvy

1. Poskytovatel může od smlouvy odstoupit, jestliže příjemce bez jeho písemného předchozího souhlasu použije poskytnuté prostředky v rozporu s čl. II. smlouvy.
2. Příjemce může od smlouvy odstoupit, dojde-li na jeho straně k takové změně podmínek, že by nebylo spravedlivé požadovat další plnění smlouvy.
3. Při odstoupení od smlouvy ze strany poskytovatele vrátí příjemce ve lhůtě písemně dohodnuté smluvními stranami veškeré poskytnuté finanční a jiné prostředky. Při odstoupení ze strany příjemce vrátí příjemce poskytovateli nevyčerpané finanční prostředky a poskytnuté vybavení.

Čl. V

Ostatní ujednání

V této smluvní kapitole by měly být upřesněny další vztahy stran. Může se jednat o následující oblasti:

- Určení styčných pracovníků (kontaktních osob) smluvních stran.
- Právo kontroly poskytovatele a okruh dokladů, které je povinen příjemce předložit.
- Postup při nedodržení časových nebo věcných bodů programu a důsledky tohoto nedodržení.
- Počet vyhotovení smlouvy a jejich rozdělení.

- Prohlášení stran o tom, že si smlouvu přečetly, porozuměly jejímu obsahu a souhlasí s ní.
- Stanovení data nebo jiných podmínek nabytí účinnosti smlouvy.
- Seznam příloh.

V dne

.....
Poskytovatel

.....
Příjemce:

Sponzoring

Stejně jako starý občanský zákoník, neobsahuje ani NOZ ustanovení o sponzoringu. Sponzoring je právní vztah odlišný od darování, přestože v praxi jsou tyto dva pojmy často zaměňovány. Na rozdíl od darování, kde má obdarovaný jediné povinnost dar přijmout (a chovat se k dárci „slušně“), zakládá smlouva o sponzoringu povinnost obdarovaného předem daným způsobem uvádět, že mu byla taková podpora poskytnuta a „dělat tak sponzorovi reklamu“. Z toho důvodu je sponzorský vztah ujednáním o poskytování reklamy, která by měla být adekvátní poskytnutým prostředkům a jedná se tedy o smlouvy *synallagmatické*.

Jak bylo nastíněno v úvodu, nevztahují se na tyto smlouvy daňové úlevy podle příslušných právních předpisů. A předkládaná Smlouva o sponzoringu (reklamě/propagaci) je uvedena pouze pro čtenářovu představu.

Příklad smlouvy o propagaci

Označení stran, obdobně jako je uvedeno u smlouvy darovací, strany se zjednodušeně označují jako

„**Poskytovatel propagace**“

a

„**Propagovaný**“

Uzavírají podle § 1746 odst. 2 občanského zákoníku

tuto:

SMLOUVU O REKLAMĚ

Čl. I

Účel smlouvy

Účelem této smlouvy je úprava vzájemných práv a povinností smluvních stran v souvislosti s poskytováním propagačních služeb.

Čl. II

Předmět smlouvy

Poskytovatel propagace se zavazuje na svou odpovědnost a na své náklady provést a/nebo zajistit provedení po dobu účinnosti této smlouvy propagaci propagovaného prostřednictvím následujících reklamních či propagačních služeb:

a.

b.

Čl. III

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

© JUDr. Karel Pešta, Václav Hodonický

© České centrum fundraisingu, Praha, 2014



Odměna a platební podmínky

1. Propagovaný se zavazuje zaplatit Poskytovateli propagace za poskytnutí reklamních a propagačních služeb tvořících předmět této smlouvy blíže specifikovaný v čl. II této smlouvy paušální (fixní) odměnu ve výši Kč (slovy: korun českých).
2. Propagovaný se zavazuje zaplatit Poskytovateli propagace odměnu na základě faktury s náležitostmi daňového dokladu dle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, v platném a účinném znění, která bude vystavena a zaslána po uzavření této smlouvy, přičemž Propagovaný se zavazuje odměnu uhradit nejpozději ve lhůtě splatnosti 15 dnů od doručení.

Čl. IV

Ostatní ujednání

1. Propagovaný poskytuje tímto oprávnění (licenci) k výkonu užití svého loga či jiného obchodního označení způsobem a za podmínek uvedených v čl. II smlouvy.
2. Propagovaný prohlašuje, že toto oprávnění poskytnout. Dojde-li užitím obchodního označení k zásahu do práv třetích osob, je Propagovaný povinen nahradit škodu takto vzniklou.

Čl. V

Závěrečná ustanovení

1. Tato smlouva nabývá platnosti dnem jejího podpisu oběma smluvními stranami; Poskytovatel propagace je povinen Propagovaného propagovat od do
2. Právní vztahy smluvních stran vzniklé z této smlouvy a právní vztahy v této smlouvě neupravené se řídí platnými předpisy České republiky, zejména příslušnými ustanoveními občanského zákoníku v platném a účinném znění.
3. Jakékoliv změny a dodatky této smlouvy lze učinit toliko písemně a s výslovným souhlasem obou smluvních stran vyjádřeným vlastnoručními podpisy k tomu oprávněných zástupců.
4. Práva a povinnosti z této smlouvy přechází na právní nástupce smluvních stran.
5. Tato smlouva je vyhotovena ve dvou originálních tiskopisech, z nichž každá ze smluvních stran obdrží po jednom vyhotovení.

V dne

.....

Poskytovatel propagace

.....

Propagovaný

Výprosa, Výpůjčka, Nájem, Pacht, Licence, Zápůjčka, Úvěr

V běžné mluvě často dochází k tomu, že se mezi těmito pojmy zcela jasně nerozlišuje. Podle občanského zákoníku však jde o odlišné právní instituty, které sice mají stejný základ, ale není možno je zaměňovat.

Výprosa

§ 2189 - 2192

Přenechá-li půjčitel někomu bezplatně věc k užívání, aniž se ujedná doba, po kterou se má věc užívat, ani účel, ke kterému se má věc užívat, vzniká výprosa.

Přenechává se jí výprosníkovi k užívání věc, aniž je ujednána doba nebo účel. Výprosa trvá, dokud půjčitel nepožaduje věc zpět.

Výpůjčka

§ 2193 - 2200

Smlouvou o výpůjčce půjčitel přenechává vypůjčiteli nezuživatelnou věc a zavazuje se mu umožnit její bezplatné dočasné užívání.

Výpůjčkou chápe zákon podle § 2193 a n. NOZ přenechání nezuživatelné věci ke sjednanému účelu na předem danou dobu. V obou případech jde vlastně o dar užívacího práva. Bezplatné půjčování nejrůznějších, někdy i velmi cenných věcí, bývá jednou z částých forem podpory neziskových organizací.

Nájem

§ 2201 - 2331

Nájemní smlouvou se pronajímatel zavazuje přenechat nájemci věc k dočasnému užívání a nájemce se zavazuje platit za to pronajímateli nájemné.

Smlouvou o nájmu dle § 2201 a n. vznikne nájemci nárok užívat pronajímatelovu věc a platit mu za to sjednané nájemné. Doba je sjednána na dobu určitou, nebo je považována za neurčitou. Důvodem takového počtu paragrafů je zejména podrobná úprava nájmu bytu.

Pacht

§ 2332 - 2357

(1) Pachtovní smlouvou se propachtovatel zavazuje přenechat pachtýři věc k dočasnému užívání a požívání a pachtýř se zavazuje platit za to propachtovateli pachtovné nebo poskytnout poměrnou část výnosu z věci.

Pacht je nový institut občanského práva a je upraven § 2332 a n. Pachtem se rozumí dočasné přenechání věci k užívání, která je způsobilá nést výnosy, vedle

jiného podnikatelského závodu nebo zemědělských (popř. lesních) pozemků, a za to propachtovateli část výnosů nebo sjednané pachtovné.

Licence

§ 2358 - 2389

(1) Licenční smlouvou poskytuje poskytovatel nabyvateli oprávnění k výkonu práva duševního vlastnictví (licenci) v ujednaném omezeném nebo neomezeném rozsahu a nabyvatel se zavazuje, není-li ujednáno jinak, poskytnout poskytovateli odměnu.

Licenci podle § 2358 a n. poskytuje poskytovatel oprávnění k výkonu práv duševního vlastnictví jiné osobě v ujednaném (časovém a geografickém) rozsahu za odměnu, pokud není výslovně sjednáno, že se jedná o smlouvu bezúplatnou. Pokud je uzavřena jako licence výhradní, musí mít písemnou formu.

Zápůjčka

§ 2390 - 2394

Přenechá-li zapůjčitel vydlužiteli zastupitelnou věc tak, aby ji užil podle libosti a po čase vrátil věc stejného druhu, vznikne smlouva o zápůjčce.

Zápůjčkou v souladu s § 2390 a n. rozumíme přenechání zastupitelné věci (zejm. peněz) k užití dle libosti s tím, že půjčitel pak vrátí věc stejného druhu a množství, není-li sjednán úrok.

Úvěr

§ 2395 - 2400

Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.

Úvěrem chápeme podle § 2395 a n. smlouvu, podle které se úvěrující zavazuje, že úvěrujícímu poskytne na požádání peněžní prostředky do určité výše, které budou posléze vráceny spolu s úroky.

Příklad smlouvy o výpůjčce s komentářem

SMLOUVA O VÝPŮJČCE

uzavřená podle § 2193 a násl. občanského zákoníku

Čl.I

Smluvní strany

Stejně jako u vzoru darovací smlouvy

Strany se zde nazývají

„Půjčitel“

a

„Vypůjčitel“.

Čl.II

Předmět smlouvy

Předmětem smlouvy je zapůjčení těchto věcí:

1.
2.

nebo

Předmětem smlouvy je zapůjčení věcí, jejichž úplný seznam je v příloze této smlouvy.

(V tomto článku je též vhodné upravit dobu a způsob předání a převzetí zapůjčených věcí, případně i jejich příslušenství. Věci by měly být co nejpřesněji popsány nebo jinak individualizovány, například uvedením výrobního čísla.)

Čl. III

Účel smlouvy

Věci zapůjčené podle Čl. II této smlouvy bude vypůjčitel užívat k

Občanský zákoník nově stanoví, že součástí smlouvy má být i účel, ke kterému bude věc užívána. Není-li účel stanoven, smí se věc užívat způsobem přiměřeným povaze věci. Tedy věc má být užívána k tomu účelu, k jakému byla vyrobena. V opačném případě riskuje, že bude povinnen hradit škodu tím vzniklou.

Čl. IV

Ostatní ujednání

V této části smlouvy, by měly být upřesněny další podmínky, na nichž stranám záleží. Zejména může jít například o následující:

- Dohoda stran o době trvání výpůjčky, protože ze samé podstaty tohoto institutu. Zákon stanoví, že věc má být vrácena bezprostředně po jejím upotřebení k danému účelu. Strany však mohou požadovat vrácení předčasně, pokud:
 - Půjčitel: vypůjčitel věc užívá v rozporu se smlouvou nebo potřebuje-li ji půjčitel předčasně a bylo to předem dohodnuto
 - Vypůjčitel: obecně toto právo má, nesmí tím však půjčiteli způsobit obtíže.
- Prohlášení stran o tom, že se seznámily se stavem věci a bližší specifikace případných závad, stupeň opotřebení apod. (v opačném případě je půjčitel odpovědný za škody, která věc způsobila z důvodu zatajené závady)
- Prohlášení vypůjčitele o tom, že byl seznámen s pravidly pro řádné užívání věci, případně prohlášení půjčitele, že byly předány uživatelské návody, příručky nebo jiné dokumenty.
- Prohlášení ohledně obvyklých a mimořádných nákladů spojených s užíváním věci a kdo je povinen hradit.
- Právo půjčitele kontrolovat způsob užívání vypůjčené věci a povinnost vypůjčitele takovou kontrolu umožnit.
- Počet vyhotovení smlouvy, přílohy smlouvy a prohlášení stran o tom, že si smlouvu přečetly, porozuměly jí, a že s ní souhlasí.

V dne

.....
Půjčitel

.....
Vypůjčitel:

Dědění

Dědické právo je rovněž upraveno občanským zákoníkem, a to § 1475–1720. Mezi nejzásadnější změny, které nastaly s přijetím nového občanského zákoníku, patří zavedení dědických smluv nebo odkazů a dále zpřesnění či korigování stávajících institutů, mimo jiné zvýšení počtu dědických skupin ze čtyř na šest, zavedení privilegovaného pořízení závěti atd.

V dřívějších dobách byla obvyklá podpora neziskových právnických osob i formou dědění vyplývajícího ze závěti. V posledních letech se tato forma podpory začíná znovu i u nás vyskytovat stále častěji.

Obecná ustanovení o dědickém právu

Právo na pozůstalost nebo její část vzniká (řazeno dle právní síly) z pořízení pro případ smrti (dědická smlouva, závěť, dovětek) nebo ze zákonné posloupnosti. Nově je zavedena možnost zřeknutí se dědictví, která zakotvuje právo dědice uzavřít smlouvu se zůstavitelem ještě za jeho života o tom, že se dědictví zříká. Může být rovněž stanoveno, že se zříká jen ve prospěch konkrétní osoby. V takovém případě je toto zřeknutí platné, jen pokud ona konkrétní osoba dědictví skutečně nabyla.

Odkazem vzniká odkazovníku pohledávka za nabyvatelem dědictví na vydání určité věci, ale odkazovník není dědicem. Na dědice přecházejí nejen aktiva, ale i dluhy zůstavitele. Dědic však může prohlásit výhradu soupisu, které chrání jeho vlastní majetek před předluženým dědictvím – tedy před jeho dluhy. Dědic má rovněž právo dědictví odmítnout.

Vzhledem k systematice hlavy III, ve které nalezneme ustanovení o dědickém právu, a rovněž z faktu, že došlo k zavedení dalších dvou dědických skupin v zákonné posloupnosti, lze dovozovat, že zákonodárce se snaží, aby majetek zůstal v rodině zůstavitele. To jde ruku v ruce s celkovou koncepcí zákoníku jakožto civilněprávního kodexu, který v první řadě chrání oprávněné zájmy osob.

Dědické právo vzniká dědici okamžikem smrti zůstavitele a dědic, který zemře před zůstavitelem nebo současně s ním, nedědí. Z dědického práva je vyloučen, kdo se dopustil činu povahy úmyslného trestného činu proti zůstaviteli či jeho rodině nebo zavrženíhodného činu proti zůstavitelově poslední vůli zejména tím, že zůstavitele donutil nebo svedl k pořízení, nebo mu v něm naopak zabránil, nebo listinu zatajil, zfalšoval, podvrhl nebo zničil. Pokud mu to však zůstavitel výslovně neodpustil.

Pořízení pro případ smrti

Pořízením pro případ smrti se rozumí závěť, dědická smlouva a dovětek. (viz § 1491) Oproti dosavadní úpravě je v zákoně uvedeno dědění ze závěti na prvním místě a je mu věnován největší prostor.

Přestože má dědická smlouva přednost před ostatními právními jednáními, včetně ostatních typů pořízení pro případ smrti (smluvní dědic je oprávněn dovolat se neúčinnosti právních jednání, která jsou v rozporu s uzavřenou dědickou smlouvou – viz § 1588 odst. 2), je v zákoně na prvním místě uvedena právě závěť.

Dovětkem se rozumí zřízení odkazu, stanovení podmínky nebo příkazu. Odkazem se rozumí příkaz dědici, aby odkazovníkovi vydal určitou věc. Pořízením pro případ smrti lze zřídit nadaci, nadační fond, nebo svěřenský fond (viz dále).

Pořídit nesmí osoba nesvéprávná:

- osoba omezená na svéprávnosti může pořizovat v rámci tohoto omezení. Jako příklad lze uvést osoby, které smí disponovat majetkem pouze určité hodnoty. V takovém případě může pořídit pouze o této výši. Jedná se zejména o osoby nezpůsobilé posoudit účinky svého jednání, osoby závislé na návykových látkách atd.
- mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku smí pořizovat bez souhlasu zákonného zástupce, stane-li se tak ve formě veřejné listiny. Osoba s omezenou svéprávností smí pořídit, pokud se vyléčí.

Závěť

§ 1494 – 1581

Závěť je odvolatelný projev vůle, kterým zůstavitel pro případ své smrti zůstavuje jedné nebo několika osobám podíl na svém majetku (pozůstalosti), popř. i odkaz. Povolat dědice může pouze osobně.

Je-li povolán jediný dědic, připadne mu celá pozůstalost. Je-li mu zůstaven pouze podíl, připadne zbylá část pozůstalosti zákonným dědicům. Je-li povoláno více dědiců bez určení podílů, mají právo všichni na stejný díl.

Zůstavitel může povolat dědici náhradníka, pokud tento dědictví nenabude. Pokud některý z dědiců nenabyde svůj podíl, přiroste takový podíl poměrně ostatním dědicům. Zůstavitel může určit, že po smrti povolaného dědice přechází daný dědický podíl na svěřenského nástupce, kterého v závěti zůstavitel sám určí.

Závěť vyžaduje písemnou formu, není-li pořízena s úlevami, viz dále. Kdo chce pořídit v soukromí, tedy bez přítomnosti svědků, musí sepsat celou závěť vlastní rukou a stejně tak ji podepsat (*holograf*). Nechce-li sepisovat závěť ručně, musí před dvěma naráz přítomnými svědky výslovně prohlásit, že listina obsahuje jeho poslední vůli (*alograf*). Jeden ze svědků může být zároveň pisatelem. Nevidomá osoba projevuje poslední vůli současně před třemi svědky – žádný z těchto svědků nesmí být pisatelem, zůstavitel následně potvrdí, že listina obsahuje jeho poslední vůli. Není-li zůstavitel schopen číst a psát a jedná-li se o osobu smyslově postiženou, musí být její obsah tlumočen svědkem, který závěť nepsal a způsobem, který si zůstavitel zvolil. Ostatní svědkové musí takovému „jazyku“ rozumět. Závěť smí být pořízena formou veřejné listiny, čímž je založen vůči všem plný důkaz o její pravosti.

Jestliže je nenadále ohrožen život zůstavitele, lze pořídit závěť za zjednodušených podmínek, a to:

- ústně za přítomnosti třech svědků,
- nadiktováním starostovi obce, ve které se nachází,
- nadiktováním kapitánovi loď nebo letadla české příslušnosti,
- nadiktováním veliteli ozbrojené jednotky nebo důstojníkovi, jedná-li se o vojáka nebo podobnou osobu, která se účastní ozbrojeného konfliktu

Takové závěti mají omezenou platnost buď dvou týdnů, nebo třech měsíců, pokud zůstavitel přežije a může pořídit novou závěť formou veřejné listiny.

Jak již bylo zmíněno, může zůstavitel v závěti stanovit dědici podmínku, doložení času nebo příkaz. K takové doložce se nepřihlíží, pokud je zřejmé, že

směřuje k obtěžování dědice, jde pouze o zůstavitelovu vůli, směřuje proti veřejnému pořádku, dotýká se trvání/netrvání či uzavření/neuzavření manželství dědice. K takovým podmínkám se nepřihlíží.

Závěť lze zrušit kdykoli odvoláním, nebo pořízením závěti pozdější. Odvolání je nutné ve stejné formě, ve které se může závěť pořídit. Odvolání mlčky je možné zničením listiny. Pozůstalost je posléze rozdělena podle zůstavitelovy vůle. Jinak ji lze rozdělit pouze na základě dohody před soudem, pokud to zůstavitel výslovně dovolil.

Dědická smlouva

§ 1582 - 1593

Dědická smlouva je další z typu pořízení pro případ smrti. Má větší právní sílu než závěť i jiné právní jednání *inter vivos*, pokud by jím došlo k rozporu s ustanoveními dědické smlouvy. Na rozdíl od závěti se však jedná o dvojstranné právní jednání s tím, že jejím uzavřením povolává zůstavitel druhou smluvní stranu za dědice nebo odkazovníka, a druhá strana to přijímá. Smlouva musí být uzavřena formou veřejné listiny¹. Co do rozsahu, lze takto pořídit pouze do výše hodnoty 75 % dědictví s tím, že zbytek lze té samé osobě zanechat závětí. Zrušit dědickou smlouvu lze pouze v případě, že smluvní dědic k tomu vydá souhlas, opět ve formě veřejné listiny.

Odkaz

§ 1594 - 1632

Odkaz se zřizuje dovětkem v závěti nebo smlouvou. Podstatou odkazu je příkaz dědici, aby odkazovníkovi vydal určitou věc. Odkaz může zříditi osoba způsobilá pořizovat závěti a odkazovníkem může být jen osoba způsobilá dědit. Odkazy rovnoměrně zatěžují všechny dědice tak, že se rovnoměrně snižuje dědický podíl všech, přestože byla odkázána jedna konkrétní věc, náležející jedinému spoludědici. Podobně jako v případě pořizování závěti lze zříditi pododkaz (analogicky se svěřenským nástupnictvím u závěti) a náhradnictví.

Výhodou odkazu je to, že jej odkazovník může požadovat ihned po smrti zůstavitele, tedy ještě před vypořádáním dědictví. Každému z dědiců však musí po odečtení všech odkazů zůstat alespoň čtvrtina hodnoty dědictví. Pokud se tak nestane, má dědic právo navrhnout poměrné snížení odkazů. Pokud to nenavrhne, má nárok pouze na přiměřenou odměnu za svou námahu a náhradu nákladů při vypořádávání odkazů.

¹ § 567

Veřejná listina je listina vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomoci nebo listina, kterou za veřejnou listinu prohlásí zákon; to neplatí, pokud trpí takovými vadami, že se na ni hledí, jako by veřejnou listinou nebyla.

§ 568

(1) Je-li nějaká skutečnost potvrzena ve veřejné listině, zakládá to vůči každému plný důkaz o původu listiny od orgánu nebo osoby, které ji zřídily, o době pořízení listiny, jakož i o skutečnosti, o níž původce veřejné listiny potvrdil, že se za jeho přítomnosti udála nebo byla provedena, dokud není prokázán opak.

(2) Zachycuje-li veřejná listina projev vůle osoby při právním jednání a je-li jednajícím podepsána, zakládá to vůči každému plný důkaz o takovém projevu vůle. To platí i v případě, že byl podpis jednajícího nahrazen způsobem, který stanoví zákon.

Odkazem může být konkrétní věc, věc určitého druhu nebo pohledávka. Je-li odkázána věc určitého druhu, vybere obtížená osoba věc z několika sama. Musí však vybrat věc způsobilou k užívání. Vybírá-li si odkazovník věc sám, může si vybrat i věc nejlepší. Pokud věci určitého druhu nejsou součástí pozůstalosti, odkaz je neplatný. Pokud je odkázáno více věcí, než je součástí dědictví, je odkaz neplatný co do výše, která převyšuje množství v pozůstalosti existující. Jsou-li předmětem odkazu peníze, musí je obtížený vyplatit, přestože hotovost v pozůstalosti není.

Zákonná posloupnost

Nedojde-li k přechodu práv k pozůstalosti podle dědické smlouvy nebo ze závěti, nastane zákonná dědická posloupnost. V takovém případě dědí osoby vyjmenované zákonem v první skupině v rozsahu zde rovněž stanovené. Není-li jich, dědí osoby z další skupiny atd. Těmto se říká zákonní dědici. Pokud není ani zákonný dědic, nabývají dědictví poměrně odkazovníci. Pokud není ani jich, stává se dědicem dle zákonné posloupnosti stát, který nesmí dědictví odmítnout a nesmí být ani odkazovníkem.

Nově je v zákonné posloupnosti určeno šest tříd (osoby označeny vždy podle vztahu k zůstaviteli):

1. Děti a manžel. Každý stejný díl. Nedědí-li dítě, dědí jeho děti.
2. Manžel, rodiče, soužijící osoby². Stejným dílem, manžel však polovinu. (pokud nejsou děti)
3. Sourozenci, soužijící osoby. Stejným dílem. Nedědí-li sourozenec, dědí jeho děti. (pokud nejsou rodiče a manžel)
4. Prarodiče. Stejným dílem. (pokud nejsou osoby ze třetí skupiny)
5. Praprarodiče. Větev po každém z rodičů stejnou část. Stejný díl.
6. Neteře/Prasynovci, strýcové/tety. Stejným dílem. Nedědí-li strýc/teta, dědí jeho děti

Povinný díl a vydědění

§ 1642 – 1664

Nepomitelnému dědici náleží z pozůstalosti povinný díl. Takové osoby mohou být vyděděny, ale nesmí být v pořízení opominuty. Jsou jimi děti zůstavitele a popřípadě jejich potomci, pokud oni sami nedědí. Nezletilému náleží $\frac{3}{4}$ jeho zákonného dědického podílu a zletilému alespoň $\frac{1}{4}$.

Dojde-li k vydědění bez uvedení důvodu, náleží vyděděnému povinný díl. Řádně vydědit lze pouze z těchto důvodů:

- Neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nouzi,
- O zůstavitele neprojevuje opravdový zájem, jaký by projevoval měl,
- Byl odsouzen pro trestný čin svědčící o jeho zvrhlé povaze
- Vede trvale nezřízený život.
- Za určitých okolností i osobu zadluženou nebo marnotratnou

² „Soužijícími osobami“ chápe zákon jedince, kteří „kteří žili se zůstavitelem nejméně po dobu jednoho roku před jeho smrtí ve společné domácnosti a kteří z tohoto důvodu pečovali o společnou domácnost nebo byli odkázáni výživou na zůstavitele.“

Výhrada soupisu

§ 1701 – 1708

Pokud je pozůstalost předlužena do takové míry, že by tím byl ohrožen majetek dědice, může tento uplatnit výhradu soupisu. Posléze mohou být věřitelé zůstavitele uspokojeni pouze do výše ceny pozůstalosti.

Příklad závěti nepořízené vlastní rukou zůstavitele s odkazem, podmínkami a náhradním dědicem

ZÁVĚŤ

Podle § 1494 a následujících zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

jméno
bydliště
č. obč. průk.
dále jen „Zůstavitel“

Čl. I

Předmět závěti

Předmětem závěti je: *(nejčastější varianty)*

- Celá pozůstalost
- Finanční prostředky ve výši Kč, v hotovosti/na účtu
- Movité věci
 - a., v hodnotě Kč
 - b., v hodnotě Kčhodnota celkem Kč.
- Nemovitosti, jichžž je dárce výlučným vlastníkem, zapsané na listu vlastnictví č.pro katastrální území u katastrálního úřadu v dne Nemovitost má odhadní hodnotu Kč a je darována se všemi součástmi a příslušenstvím uvedenými v příloze č..... .

Čl. II

Povolávání dědicové

Podle této závěti jsou povolávání:

1. Jméno, bydliště narozen
Poměr k zůstaviteli..... (dále jen „Dědic č. 1“)
2. Jméno, bydliště narozen
Poměr k zůstaviteli..... (dále jen „Dědic č. 2“)

Některé právní otázky získávání a poskytování finančních prostředků a jiných výhod neziskovými organizacemi

© JUDr. Karel Pešta, Václav Hodonický
© České centrum fundraisingu, Praha, 2014



3. Jméno, bydliště Narozen
Poměr k zůstaviteli (dále jen „**Dědic č. 3**“)

Čl. III

Rozdělení majetku

1. Dědic č. 1 obdrží:
2. Dědic č. 2 obdrží:
3. Dědic č. 3 obdrží:

Čl. IV

Náhradní dědic

Nenabyde –li dědictví některý z dědiců, povolávám na jeho místo

Jméno, bydliště Narozen
Poměr k zůstaviteli (dále jen „**Náhradní dědic**“)

Čl. V

Podmínky a příkazy

1. Nabytí podílu stanoveného v Čl. III Dědicem č. ...
podmiňuji do té doby podílu nenabyde.
2. Dědici č. ... příkazují, aby po nabytí svého podílu do doby
vykonal, jinak bude tato závěť v rozsahu týkajícím se
předmětu příslušného dědického podílu zrušena a podíl případně zákonným
dědicům.
3. Dědici č. ... zakazují, aby po nabytí svého podílu do doby
neučinil/vykonal/nevykonával, jinak bude tato závěť
v rozsahu týkajícím se předmětu příslušného dědického podílu zrušena a podíl
případně zákonným dědicům.
4.

Čl. VI

Odkaz

Dědici č. ... nařizují, aby ze svého dědického podílu vydal ve
prospěch osoby:

Jméno, bydliště Narozen
Poměr k zůstaviteli (dále jen „**Odkazovník**“)

Čl. VII

Forma závěti

Tato závěť je pořizována strojopisem/sepsána rukou, je
podepsána zůstavitelem za současné přítomnosti dvou svědků, kteří byli seznámeni
s tím, že se jedná o jeho poslední vůli a jaký je její obsah.

Čl. VIII

Prohlášení svědků

My, níže podepsaní svědkové

1. Jméno, bydlíště narozen
..... Poměr k zůstaviteli..... (dále jen „**Svědék č. 1**“)
2. Jméno, bydlíště narozen
..... Poměr k zůstaviteli..... (dále jen „**Svědék č. 2**“)

Shodně prohlašujeme, že v naší společné přítomnosti Zůstavitel prohlásil, že v této listině je jeho poslední vůle a jaký je její obsah.

.....
Svědék č. 1

.....
Svědék č. 2

Čl. IX **Závěrečná ustanovení**

Prohlašuji, že tato závěť byla vypracována na základě pečlivého, rozvážného a svobodného úsudku.

V dne

.....
Zůstavitel

Základní informace o daních

Tato kapitola bude poměrně stručná. V návaznosti na rekodifikaci občanského práva došlo pochopitelně k řadě změn i v daňovém zákonodárství, zejména co do terminologie. Za stěžejní změny pro fundraising lze považovat zrušení zákona č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí a jeho nahrazení zákonným opatřením senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, čímž došlo k podřazení daně dědické a darovací pod daň z příjmu. Dále bylo osvobození od daně darovací rozšířeno z druhé i na třetí třídu, čímž fakticky došlo k vyřazení této daně z praktického využívání.

Další změnou, se kterou počítá občanský zákoník, bude zavedení zákona o veřejné prospěšnosti, který však prozatím zaveden nebyl. S veřejnou prospěšností laboruje občanský zákoník v § 146 a následujících. Je zde definována takto:

„Veřejně prospěšná je právnická osoba, jejímž posláním je přispívat v souladu se zakladatelským právním jednáním vlastní činností k dosahování obecného blaha, pokud na rozhodování právnické osoby mají podstatný vliv jen bezúhonné osoby, pokud nabyla majetek z poctivých zdrojů a pokud hospodárně využívá své jmění k veřejně prospěšnému účelu.“

Zákon počítá s tím, že statut veřejné prospěšnosti bude zapisován do veřejných rejstříků, pokud osoba splní požadavky, které stanoví jiný zákon – ten však dosud přijat nebyl. Osnova návrhu tohoto zákona považuje za veřejnou prospěšnost právnických osob zejména tyto činnosti: rozvojová spolupráce a humanitární pomoc, charitativní činnost, komunitní nebo lokální rozvoj, ochrana dětí a mládeže nebo práce s nimi, ochrana kulturního dědictví a péče o ně, ochrana občanských a lidských práv a národnostních menšin, ochrana ohrožených nebo zraněných živočichů a jiných biologických druhů a péče o ně atd. Lze očekávat, že veřejná prospěšnost přinese mnohá zvýhodnění, mezi jinými daňové zvýhodnění či přístup ke zvláštním státním subvencím.

Další záležitostí, o které se *de lege ferenda* již delší dobu diskutuje, je otázka daňových asignací podobně, jako jsou využívány na Slovensku. Spočívají v tom, že poplatník si sám určí, na jaký veřejně prospěšný projekt přispěje částí svých daní. Procentuální výši tohoto příspěvku stanoví vláda.

Základní informace o právních formách

Se vstupem NOZ v platnost doznaly změn i formy právnických osob. Stávající úprava členila právnické osoby na obchodní (upravené v obchodním zákoníku), občanská sdružení (upravená v zákoně o sdružování občanů), obecně prospěšné společnosti (zákon o obecně prospěšných společnostech) a další.

S 1. lednem 2014 došlo k významným změnám rovněž v této oblasti. Obchodní společnosti jsou od té doby upraveny částečně v NOZ a částečně v zákoně o obchodních korporacích, úprava spolků – právní forma nahrazující občanská sdružení – je obsažena v NOZ, úprava o.p.s. zůstává stejná, avšak není možno zakládat nové. O dalších změnách bude pojednáno dále.

Právnické osoby se nově dělí na korporace, tedy PO, které jsou organizovány na osobnostním základě, fundace, čili PO založené na základě majetkovém a osoby smíšené. Mezi korporace patří spolky, obchodní společnosti, družstva, církve a politické strany. Za fundace považujeme nadace a nadační fondy a za smíšené PO ústavy, které jsou vybudovány na obojí povaze.

Novinkou je zavedení veřejných rejstříků i pro neziskové PO stejně jako je tomu v případě obchodních společností. Tento rejstřík vedou rejstříkové (tj. krajské) soudy a městský soud Praha. Centrálně rejstřík spravuje Ministerstvo spravedlnosti na základě údajů, které mu byly předány Ministerstvem vnitra, které do 1. ledna 2014 tuto evidenci vedlo.

Právní forma	Stará úprava	Nová úprava
Obchodní společnosti (a.s., s.r.o., k.s., v.o.s., družstva)	Obchodní zákoník 513/1991 Sb.	NOZ + Zákon o obchodních korporacích, 90/2012 Sb.
Občanské sdružení	Zákon o sdružování občanů, 83/1990 Sb.	Není
Obecně prospěšná společnost	Zákon o obecně prospěšných společnostech, 248/1995 Sb.,	o obecně prospěšných společnostech 248/1995 Sb.,
Spolek	Není	NOZ
Ústav	Není	NOZ
Nadace	Není	NOZ

Spolek

§ 214 – 302

Stávající občanská sdružení se od Nového roku 2014 se POVAŽUJÍ (řečeno slovy NOZ) za spolky podle NOZ, které jsou upraveny v § 214 – 302. Vnitřní poměry se řídí podle kogentních ustanovení této nové úpravy. Spolky musí obsahovat v názvu slova „spolek“, nebo „zapsaný spolek, popř. zkratku „z.s.“.

Podstatou spolku je dobrovolné členství minimálně třech osob, které se podílejí na činnosti spolku a sledují společný zájem nebo spolkovou činnost. Nově je zde možnost založit i pobočný spolek. Spolek může podnikat, ale pouze v rámci vedlejší činnosti, a výnos z podnikání musí využít pro primární činnost spolku – nesmí generovat zisk. V hlavní činnosti lze provádět výtěžnou činnost, ale ta nesmí

dosáhnout takové úrovně, aby ji bylo lze srovnávat s podnikáním. Orgány spolku jsou statutární orgán a nejvyšší orgán, popř. další, jak si určí spolek ve stanovách.

Fundace

§ 303 – 401

Za fundace se považují nadace a nadační fondy. Tyto podobné právní formy mají společný znak, kterým je majetek vyčleněný k určitému účelu. Vznikají ze zákona nebo zakladatelského jednání, ze kterých musí plynout zejména jejich majetková zajištění a účel. Za zakladatelské jednání se považuje zakladatelská listina nebo pořízení pro případ smrti.

Nadace je založena k trvalé službě společensky nebo hospodářsky užitečnému účelu. Název nadace obsahuje slovo „nadace“. Účel nadace stanovuje zákon jako veřejně prospěšný (pro veřejné blaho) nebo dobročinný, pokud směřuje k podpoře určitého okruhu osob určených jednotlivě či jinak. Naproti tomu je zakázáno zřídit nadaci za účelem podpory politických stran a hnutí nebo k výlučně výdělečným cílům. Sankcí je zrušení soudem i bez návrhu a následná likvidace. Úprava podnikání je stejná jako v případě spolků. Podmínkou vzniku nadace je splacený vklad ve výši minimálně 500 000 Kč. Orgány nadace jsou (alespoň) tříčlenná správní rada a dozorčí rada, dosahuje-li nadační kapitál alespoň 5 000 000 Kč. Pokud není této částky dosaženo, vykonává činnost dozorčí rady revizor. Nadace vyplácí nadační příspěvky a je oprávněna požadovat prokázání dodržení těchto podmínek. Nadační příspěvek nesmí přijmout člen orgánu nadace, její zaměstnanec, nebo její osoba blízká.

Nadační fond je naproti tomu založen k účelu užitečnému společensky nebo hospodářsky. Název nadačního fondu musí obsahovat slova „nadační fond“. Není-li trvale možné, aby nadační fond plnil svůj účel, rozhodne správní rada o jeho likvidaci. Pokud to správní rada neučiní, rozhodne na návrh oprávněné osoby o jejím zrušení soud.

Ústav

§ 402 – 418

Ústav je právnická osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím jak osobní, tak majetkové složky. Ústav provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených. Název obsahuje slova „zapsaný ústav“, nebo zkratku „z.ú.“ Ústav se zakládá zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti. Statutárním orgánem ústavu je ředitel, kterého volí správní rada. Členy správní rady jmenuje zakladatel. Tato ustanovení (název orgánů a jejich vznik) jsou dispozitivní ustanovení zákona, tudíž může být zakladatelským jednáním určeno jinak. Stejně je tomu v případě dozorčí rady. Subsidiárně se pro úpravu ústavu využije úprava pro nadace (viz výše).

Svěřenský fond

§ 1448 – 1474

Svěřenským fondem rozumíme vyčlenění majetku z vlastnictví zakladatele k určitému účelu na základě smlouvy nebo pořízení pro případ smrti. Svěřenský fond nemá vlastní právní subjektivitu, ale jedná se o samostatně vyčleněné jmění, jehož

správu vykonává pověřený správce. Jeho vznikem vzniká povinnost svěřenského správce vykonávat vlastnická práva k tomuto vyčleněnému a nezávislému majetku. Tím může být ustanovena každá svéprávná osoba včetně samotného zakladatele. Označení „svěřenský fond“ musí být součástí názvu. Právní poměry se řídí svým statutem, který obsahuje jeho účel. Účel může být veřejně prospěšný nebo soukromý. Soukromým účelem se rozumí prospěch určité osoby nebo na její památku. Tím se rozumí i založení za účelem investování pro dosažení zisku k rozdělení mezi zakladatele, zaměstnance, společníky či jiné osoby, avšak ne za účelem dosahování zisku nebo provozování závodu. Dozor nad činností správce vykonává zakladatel, obmyšlený, nebo statutem určená osoba.

Zakladatel má právo jmenovat obmyšleného a určit mu plnění z fondu. Pokud tak neučiní, smí obmyšleného určit svěřenský správce. Jedná-li se o svěřenský fond zřízený k soukromému účelu, může svěřenský správce vykonat toto právo, jestliže statut určí okruh osob, ze kterého lze obmyšleného jmenovat. Lze přiznat právo na plody či užitky nebo na majetek ze svěřenského fondu.